

Vastuu kannattaa - Uutiskirje 5/2026

Vastuu kannattaa!

Luin hiljattain kiinnostavan [kirjoituksen](#) vastuullisuudesta ja kestävyyydestä. Se pysäytti miettimään, miksi näitä sanoja käytetään niin usein lähes samaa tarkoittavina, vaikka ne eivät ole aivan sama asia.

Kestävyys viittaa jatkuvuuteen, kantavuuteen ja siihen, että jokin säilyy elinvoimaisena pitkällä aikavälillä. Yhteiskunnan ja talouden kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että niiden luonnollisen perustan on säilyttävä elinvoimaisena. Siksi yhteiskunnallinen ja taloudellinen kestävyys edellyttävät monimuotoista ja uusiutumiskykyistä luontoa.

Vastuullisuus taas liittyy valintoihin, vastuun kantamiseen ja siihen, miten toimimme suhteessa muihin ihmisiin, ympäristöön ja yhteiskuntaan. Kun puhumme yritysvastuusta, tarkoitamme aktiivisia toimenpiteitä, joilla organisaatio vähentää haitallisia vaikutuksiaan, edistää henkilöstönsä hyvinvointia, vahvistaa yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa sekä huolehtii hyvästä hallintotavasta.

Ajattelen itse niin, että vastuullisuus on ennen kaikkea tapa toimia, ei vain yksittäinen arvo tai irrallinen teko. Vastuullinen toiminta tarkoittaa sitä, että yrityksen toiminta ylittää pelkän sääntelyn minimivaatimukset. Parhaimmillaan sitä ohjaa vahva arvopohja, jossa luonto, kulttuuri, ihmiset ja myönteinen vaikutus heihin ovat aidosti keskiössä.

Lukemani kirjoituksen tärkeä viesti oli myös se, että kestävyiden ja vastuullisuuden edistämisessä ei pidä viivytellä, vaikka sääntely ja viranomaisvaatimukset välillä kevenevät ja välillä kiristyvät.

Tämä on ollut hyvä muistutus myös meille, jotka olemme saaneet elää vastuullisuusteeman keskellä viimeiset kolme vuotta. Olemme nähneet, miten paljon käsitteet elävät ajassa, mutta myös sen, että vastuullisuustyö kannattaa edelleen. Yritykset, jotka ovat lähteneet tekemään sitä määrätietoisesti, näkevät siinä arvoa ja jatkuvuutta, vaikka toimintaympäristö muuttuu.

Vastuullinen yritystoiminta Pohjois-Karjalassa -kehittämisohjelmamme lähestyy loppuaan hankkeen päättyessä 31.5.2026. Tämä Pohjois-Karjalan Yrittäjien toteuttama ohjelma rakentui käytännössä projektisihteeri Tuomaksen ja minun päivittäisen työn varaan kolmen vuoden ajan. Minä vastasin erityisesti sisältöjen suunnittelusta, asiantuntija- ja sidosryhmäyhteistyöstä, tapahtumien teemoista, yritysytöksistä sekä osaamismerkkin kriteeristön rakentamisesta. Tuomas puolestaan rakensi ja ylläpiti hankkeen viestinnän, verkkosivut, ilmoittautumiset, somepäivitykset ja palautekeruun.

Alusta asti halusimme lähestyä vastuullisuutta tavalla, joka on yrittäjälle mahdollisimman käytännöllinen ja helposti lähestyttävä. Kartoitimme yritysshaastattelujen avulla, mistä teemoista yrittäjät haluavat tietoa ja rakensimme ohjelman sen pohjalta. Tavoitteena oli tehdä vastuullisuudesta osa yritysten arkea ja auttaa tunnistamaan myös se hyvä työ, jota yrityksissä tehdään jo nyt. Kun oma tekeminen tulee näkyväksi, seuraavan askeleen ottaminen helpottuu.

Kehittämisohjelman tavoitteena oli viedä toimintaa laajasti koko maakuntaan. Tapahtumia järjestettiin Joensuun lisäksi muun muassa Kiteellä, Ilomantsissa, Pyhäselässä, Liperissä, Tohmajärvellä, Kontiolahdella, Juuassa, Lieksassa, Nurmeksessa, Kesälahdella, Heinävedellä, Valtimolla ja Outokummussa. Vuosien aikana ohjelmasta kasvoi monipuolinen kokonaisuus, johon kuuluivat yritysvastuun seminaarit, työpajat, vastuullisuusraportoinnin tietoisuus, vastuullisuusviestinnän työpajat, hyvinvointiin ja jaksamiseen liittyvät aamutapaamiset, kiertotalousteemaiset tilaisuudet sekä lopuksi myös tekoälyn vastuullista käyttöä käsitelleet webinaarit. Toimintaa täydensivät verkkokoulutukset ja Torstaikanavat, joissa osallistujat saivat jatkaa keskustelua ja kehittää omaa työtään myös tapahtumien välillä.

Myös tulokset kertovat siitä, että työlle oli tarvetta. Hankkeen aikana ohjelman tapahtumiin osallistui lähes 600 henkilöä, verkkokoulutuksiin yli 120 osallistujaa, osaamismerkkejä myönnettiin lähes 100 ja tapahtumien palautekeskiarvo oli 4,6/5. Nämä luvut kertovat siitä, että vastuullisuus ei jäänyt etäiseksi teemaksi, vaan siitä syntyi aitoa oppimista, keskustelua ja konkreettista kehittämistä eri puolilla Pohjois-Karjalaa.

Hankkeen aikana palautetta kerättiin systemaattisesti, ja sisältöjä päivitettiin sen mukaan, mikä yrittäjä juuri sillä hetkellä puhutti. Tämä mahdollisti sen, että ohjelmassa voitiin siirtyä luontevasti perusasioista uusiin, ajankohtaisiin teemoihin. Samalla rakennettiin verkkosivuille sisältökokonaisuus, joka jää käyttöön myös hankkeen jälkeen. Uutiset, blogit, yritystarinat ja muu aineisto säilyvät yrittäjien hyödynnettävänä jatkossakin.

Kun ajattelen tätä kokonaisuutta nyt hankkeen loppuvaiheessa, minulle jää ennen kaikkea tunne siitä, että vastuullisuuden laajaa käsitettä saatiin avattua ymmärrettävämmiin ja tuotua lähemmäs yritysten arkea. Ei valmiina vastauksena, vaan keskusteluna, työkaluna, työpajoina, kohtaamisina ja rohkaisuna.

Lämmin kiitos kaikille osallistujille, jotka löysitte aikaa vaatavien aikataulujenne keskellä ja lähditte avoimin mielin mukaan tähän kokonaisuuteen. Lämmin kiitos myös kaikille kouluttajille ja asiantuntijoille, jotka olitte mukana tukemassa tätä työtä yritysten ja yrittäjien hyväksi. Kiitos yhteistyökumppaneille sekä yrittäjäjärjestön paikalliselle ja alueelliselle johdolle. Tämä oli yhteinen ponnistus erittäin mielenkiintoisena aikana – aikana, jolloin on entistä tärkeämpää jättää selkeitä suuntaviivoja vastuullisempaa tulevaisuutta varten.

Tekstin kieliasu on tarkistettu tekoälyavusteisesti.

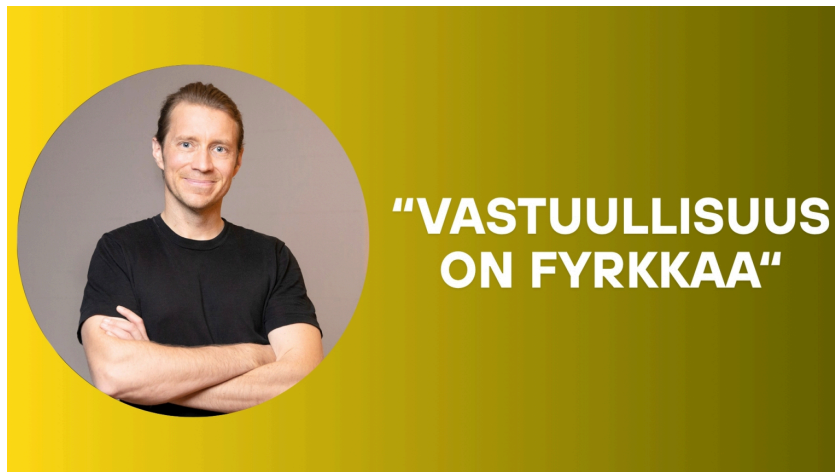

Kirjoittaja:

Gyöngyi Mátray
Projektipäällikkö

Vastuullinen yritystoiminta Pohjois-
Karjalassa -kehittämishjelma

Pohjois-Karjalan Yrittäjät

Professori: ”Mikropizza on Prisman elintarvikkeista vastuullisin”

Strategisen markkinoinnin ja johtamisen professori **Petri Parvinen** tuulettaa käsityksiä vastuullisuudesta.

Hän esimerkiksi sanoo, että Prisman elintarvikehyllyllä kaikkein vastuullisin on kansallinen klassikko, mikropizza.

”Siinä käytetään muun elintarviketuotannon sivuvirtaraaka-aineita. Se tehdään valtavalla sarjatuotannolla ja jaellaan hyvin tehokkaasti litteissä paketeissa. Sitä ei välttämättä tarvitse edes lämmittää – sen kuin heittää suuhun ja vetää vettä päälle”, Parvinen lataa.

Miehen puheissa korostuvat tuotantotalouden opit.

”Mikopizza on kaikilla teollisuustaloudellisilla mittareilla ihan ylivoimainen.”

Vastuullisuus on fyrkkaa

Helsingin yliopiston professori tiedostaa, että muitakin näkökulmia on.

"Minä edustan kovempaa linjaa siinä, miten vastuullisuudesta tehdään kilpailuetu sekä myyntivaltti ja miten siitä tehdään fyrrkaa."

Parvinen on saanut tästä myös rapaa niskaansa. Yhteiskuntavastuujohtajat voivat sanoa, että tällainen sotkee oikeaa vastuullisuustyötä.

"On ihmisiä, joiden mielestä vastuullisuus on pyhä, ei liiketoimintaan liittyvä aihe. Minä toivon, että yritykset saavat vastuullisuudesta myös nostetta, jolla se käännetään käytännön bisnekseksi."

Iske luvut pöytään

Parvinen konkretisoi asiaa yritystarinoilla, joita hän on ollut luomassa yhtiöiden hallituksessa.

Ensin hän kertoo, kuinka jätteiden syväkeräysjärjestelmiin erikoistuneen suomalaisen Molok Oy:n toiminta kasvoi tehokkuutta korostavien vastuullisuusargumenttien avulla.

Kaikki lähti kotiläksyjen tekemisestä.

"Osoitimme laskelmilla, että Molok-järjestelmällä on aivan ylivoimainen tehokkuus muihin verrattuna. Sitten lähdimme kuntapäätäjille kertomaan, että voitte saada samaan aikaan sekä tehokaimman että ympäristöystävällisemmän kokonaisratkaisun."

Laskelmien ja käytännön kokemusten kautta asiakkaat pystyivät osoittamaan edelleen omille asiakkailleen, kuinka paljon vähemmän palvelu vaatii kuljetuksia ja kuinka paljon pienempi sen hiilijalanjälki on verrattuna muihin vaihtoehtoihin.

"Maailman yksinkertaisin juttu. Se, että palvelu on tehokas. Keskityimme tähän ja pystyimme myymään tuotetta ympäri Eurooppaa ja myös Afrikassa."

Yksinkertaista, mutta ei niin yleistä, Parvinen sanoo.

"Enpä ole ihan kamalasti nähnyt yrityksiä, joissa kestävyysasiat osataan muuttaa koviksi, yksinkertaisiksi numeroiksi kuten kateprosentteiksi tai läpimeno- ja jonotusajoiksi."

Parempi broileri, parempi mieli

Toinen esimerkki tulee Kotipizza-ketjusta, joka halusi korvata ulkomaisen broilerin kotimaisella.

Suomalainen liha oli selvästi kalliimpaa, mutta päätös sen puolesta kuitenkin tehtiin.

Kotipizzan broilerituotteiden kysyntä kasvoi markkinoinnin avulla. Mutta konkreettisista vastuullisvalinnoista kertyi muutakin hyötyä, kun asiaa perattiin.

"Tuloksena oli selkeää hyötyä pörssikurssissa ja selvästi pienempi vaihtuvuus ketjun yrittäjäkunnassa. Saimme osaamista julkisuudessa toimimisesta viherpesusyytösten maailmassa."

Yhtiö neuvotteli kuljetuksiin uudet mallit, joiden avulla lihalähettykset tulivat ulkomaan broileria pienempinä erinä.

"Saimme hävikkiä paljon pienemmäksi, liha oli tuoretta, eikä sitä tarvinnut seisottaa keittiössä", Parvinen listaa asioita, joista kaikki hyötyivät.

Professori sanoo, että hän ei ole turhan viherhahatteluun ystävä. Mutta vastuullinen oikein tekeminen on merkityksellistä.

"Kun asiat saadaan kondikseen, niistä jää sekä yritykselle viivan alle että tulee kaikille parempi mieli ja tulevaisuus."

Petri Parvinen piti puheenvuoron Vastuullinen yritystoiminta Pohjois-Karjalassa -hankkeen ja WINK – Töihin Pohjois-Karjalaan -hankkeen järjestämässä Hankefestari-tapahtumassa Joensuussa 14.4.2026.

*Kirjoittanut:
Heikki Hamunen
Simana Oy*

Vastuullinen ja oikeudellisesti kestävä tekoälyn käyttö yritystoiminnassa

Tekoälyn lukutaito keskiössä

Tekoäly on tullut rytinällä osaksi liiketoimintaa ja ihmisten arkea. Tekoäly voi parhaimmillaan tehostaa työskentelyä ja jopa luoda kilpailuetua. Tekoälyn käyttö ei kuitenkaan saa olla vain teknologian hyödyntämistä, vaan myös sitä koskevan lainsäädännön ymmärtämistä, riskienhallintaa ja vastuukysymyksiä, jotka jokaisen liiketoiminnassaan tekoälyä tavalla tai toisella käyttävän on hahmotettava.

Yksi keskeinen tekoälyasetuksen (EU) 2024/1689 yrityksille asettama velvoite on henkilöstönsä riittävästä tekoälylukutaidosta huolehtiminen. Käytännössä henkilöstön tekoälylukutaidosta huolehtiminen tarkoittaa muun muassa henkilöstön kattavaa kouluttamista ja ohjeistamista siten, että jokainen tekoälyä työssään käyttävä osaa käyttää tekoälyä sen riskit, mahdollisuudet, lainsäädännön asettamat reunaehdot ja tekoälyn käyttöön liittyvät vastuut tiedostaen. Koulutusvelvollisuus ei ole kertaluonteinen, vaan teknologian ja käytettävien järjestelmien kehityksessä sekä henkilöstön vaihtuessa on henkilöstön kouluttamisen oltava osa yrityksen jatkuvaa toimintaa.

Tekoälyn käytön osalta keskeinen periaate on varsin yksinkertainen: tekoäly ei kanna vastuuta – ihminen ja organisaatio kantavat. Lainsäädännön asettamien vaatimusten, kuten henkilöstön riittävän tekoälylukutaidon varmistamisen laiminlyönti, voi johtaa mittaviin taloudellisiin sanktioihin, joten asiaan kannattaa suhtautua jo heti tekoälyn käyttöönottoaiheessa vakavasti.

Tekoälyn kehittämistä ja käyttöä ei säännellä pelkästään tekoälylainsäädännön voimin, vaan huomioon on otettava myös muuta meillä jo pitkään sovellettavana ollutta lainsäädäntöä. Keskeiseksi nousevat etenkin tietosuojalainsäädäntö, työlainsäädäntö ja tekijänoikeudelliset näkökulmat.

Tekoäly ja lainsäädännön vaatimukset

Tekoälysäätely rakentuu riskiperusteiselle lähestymistavalle, mikä tarkoittaa, että erilaisille tekoälyjärjestelmille asetetaan lainsäädännössä velvoitteita sen mukaan, millainen riski järjestelmästä ja niiden käytöstä voi aiheutua. Tekoälyasetus rakentuu neljän eri riskitason ympärille: kielletyt tekoälyjärjestelmät ovat nimensä mukaisesti kiellettyjä, korkean riskin järjestelmiin taas kohdistuu enemmän velvoitteita kuin rajoitetun ja vähäisen riskin järjestelmiin. Jotta tekoälyjärjestelmän kehittäjä ja käyttäjä voi hahmottaa häneen kohdistuvat lainsäädännölliset vaatimukset, on hänen ensin kyettävä asemoimaan itsensä johonkin tekoälyasetuksen neljästä riskitasosta.

Korkeariskiseksi tekoälyjärjestelmäksi lasketaan esimerkiksi
tietyst henkilöstöhallintoon ja rekrytointiin käytettävät tekoälyjärjestelmät.

Kielletyn riskin järjestelmiin lukeutuvat esimerkiksi manipuloivat tai sosiaalista pisteytystä harjoittavat järjestelmät. Korkeariskiseksi taas lasketaan esimerkiksi tietyt henkilöstöhallintoon ja rekrytointiin liittyvät tekoälyjärjestelmät. Rajoitettua riskitasoa edustavat esimerkiksi chatbotit ja vähäisen riskin järjestelmäksi voidaan katsoa esimerkiksi sähköpostin roskapostisuodatintointo.

Tietosuoja (GDPR) ja tekoäly

EU:n tekoälyasetuksen yksi lähtökohdista on, että oikeus yksityisyyteen ja henkilötietojen suojaan on taattava tekoälyjärjestelmän koko elinkaaren ajan. Näin ollen tekoälyjärjestelmiä kehittävien tahojen, niitä käyttävien ja valmiita tekoälyjärjestelmiä omiin jo käytössä oleviin järjestelmiinsä integroivien yritysten on noudatettava tietosuojalainsäädäntöä. Käytännössä tämä tarkoittaa muun muassa, että tietoja käsitellään asianmukaisesti ja lainmukaisesti tiettyä ja laillista tarkoitusta varten. Lisäksi on huolehdittava asianmukaisten tietosuojaselosteiden laatimisesta, huomioitava automaattisen päätöksenteon rajoitukset sekä tarvittaessa tehtävä vaikutustenarviointi (DPIA) ja laadittava tietojenkäsittelysopimukset.

Lisäksi työelämässä sovelletaan erikseen työelämän tietosuojalainsäädäntöä, joka rajoittaa työntekijätietojen käsittelyä ja edellyttää tiettyjä toimenpiteitä työntekijöiden henkilötietojen käsittelyn osalta.

HR ja työelämä

Sen lisäksi, että tekoälyn käyttöön työelämässä liittyy edellä mainittu tietosuojalainsäädäntö, on tekoälyn käytön tarvetta ja käyttötapaa henkilöstöhallinnossa ja rekrytoinneissa aina harkittava tarkasti. Tiedyt HR-liitännäiset tekoälyjärjestelmät kuuluvat EU:n tekoälyasetuksen korkeariskisten järjestelmien piiriin, mikä tietää lisävelvoitteita niin käyttäjille kuin tekoälyjärjestelmän kehittäjille.

Lisäksi tietynlaisten tekoälyjärjestelmien käyttöönotto voi johtaa yhteistoimintamenettelyiden tarpeeseen. Näin voi olla esimerkiksi silloin, jos aikaisemmin ihmisen tekemä asiakas-palvelu korvataan chatbotilla. Tekoälyn käyttöönoton vaikutukset henkilöstöön ja henkilös-tön henkilötietojen suojaan on näin ollen aina kyettävä arvioimaan ennen kuin tekoälyjärjestelmiä otetaan käyttöön.

Tekijänoikeudet – kuka omistaa tekoälyn tuotoksen?

Tekoälyllä ei ole tekijänoikeuksia eikä tekoälyn käyttäjäkään automaattisesti saa tekijänoikeutta tekoälyavusteisesti tekemäänsä tuotokseen – pitipä tekijä tekelettään kuinka

uniikkina tahansa. Tekijänoikeussuojaa tekoälyavusteisesti tehty tuotos nauttii vain, jos mukana on riittävästi ihmisen omaa luovaa panosta.

Luovan työn tekijöille tekoälyn käyttäminen luo tarpeen pohtia tekijänoikeudellisia näkökulmia, jotta luovan työn tulos ei päädy vapaasti kaikkien käytettäväksi. Saadakseen tuotokselle tekijänoikeussuojaa, on tekijä oma ja riittävä luova panos pystyttävä osoittamaan, ja tämän takia tekijän on syytä dokumentoida tekoälyn avulla tehdyn tuotoksen luomiseen liittyvä prosessi käytettyine kehoitteineen (promptit) tarkasti.

Mikäli tekoälyllä tehtyjä tuotoksia taas käytetään markkinoinnissa, on syytä tarkistaa, että tuotoksen sisältö ja ulkoasu täyttää lainsäädännön vaatimukset eikä ole esimerkiksi hyvän markkinointitavan vastainen.

Mitä tekoälyä yritystoiminnassaan käyttävän kannattaa tehdä nyt?

Vastuullinen tekoälyn käyttö ei synny sattumalta, vaan se vaatii rakenteita ja henkilöstön kouluttamista. Kerralla ei tarvitse tulla valmista, mutta toimeen on jokaisen tekoälyä yritystoiminnassa käyttävän kuitenkin ryhdyttävä.

Aloita näistä:

1. Laadi yrityksenne tekoälypolitiikka

- Mihin tekoälyä saa käyttää
- Mitä dataa saa tekoälylle syöttää
- Millainen tekoälyn käyttö on kielletty
- Millaisia järjestelmiä on käytössä
- Mille riskitasolle järjestelmät kuuluvat
- Kuinka usein henkilöstöä koulutetaan
- Kuka vastaa valvonnasta, jne.

2. Kouluta henkilöstö

EU:n tekoälyasetus edellyttää tekoälylukutaitoa, josta työnantajan on henkilöstönsä osalta huolehdittava. Huolehdi riittävästä ja säännöllisestä kouluttamisesta. Osoita täyttäneesi te-

koälyasetuksen koulutusvelvoite.

3. Tarkista sopimukset

- Tutustu käyttämäsi tekoälyjärjestelmän sopimusehtoihin:
- o Mitä tapahtuu datalle, jota syötätte järjestelmään?
- o Käytetäänkö dataa koulutusmateriaalina?
- o Kauanko dataa säilytetään?
- o Salataanko järjestelmään syöttämääne dataa?
- o Mitä sopimusehdoissa ylipäätään sanotaan?

4. Hahmota tekoälyn käyttöön liittyvä henkilötietojen käsittely ja päivitä tietosuojadokumentaatio

- Mitä henkilötietoja tekoälyavusteisesti käsitellään?
- Onko käsittelylle lainmukainen käsittelyperuste?
- Mitä riskejä henkilötietojen käsittelyyn liittyy?
- Päivitä tietosuojaselosteet
- Päivitä käsittelytoimien kuvaukset
- Päivitä tietojen käsittelysopimukset
- Dokumentoi tietoturvakäytännöt

5. Pidä ihminen päätöksenteossa

- Tekoäly on työkalu, mutta se ei saa tehdä päätöksiä.
- Ihminen on aina vastuussa.

Lopuksi

Tekoäly tarjoaa valtavia mahdollisuuksia, mutta myös uudenlaisia riskejä, velvoitteita ja vastuuta. Yrityksessä keskeinen kysymys ei saa olla: "Voimmeko käyttää tekoälyä?", vaan "Käytämmekö sitä oikein, turvallisesti ja lainmukaisesti?"

© Niina Kosunen, niina.kosunen@luckylaki.fi

Kirjoittaja toimii Asianajotoimisto Luckylaki Oy:n osakkaana ja asianajajana. Kosunen kouluttaa yrityksiä tekoälyn vastuullisesta käytöstä sekä tietosuojalainsäädännön velvoitteista.

FACEBOOK

INSTAGRAM

VERKKOSIVUT

**Euroopan unionin
osarahoittama**

© Pohjois-Karjalan Yrittäjät

Kauppakatu 17 A 21

(2. kerros)

80100 Joensuu